

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА ПРИПОСІВНОГО ВНЕСЕННЯ ПОВІЛЬНОДІЮЧИХ КОМПЛЕКСНИХ ДОБРІВ

Б. О. Мазуренко, С. М. Каленська, Л. М. Гончар, М. Я. Григоревський
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. Оптимізація живлення рослин на початкових етапах розвитку має важливе значення для формування елементів продуктивності головного та бічних пагонів і врожаю зерна. У статті представлено результати дослідження впливу повільнодіючих безхлорних добрив в припосівне внесення в нормі 100 кг/га на формування елементів продуктивності пшениці озимої порівняно з зональним контролем – нітроамофоскою 16:16:16. Для вирішення поставлених завдань закладався польовий дослід у 2019–2021 році на двох сортах пшениці м'якої озимої – Богдана та Самурай. Вивчалися комплексні повільнодіючі добрива NPK(S) виробництва FertinAgro (Іспанія) марки DuraSOP ActiBION 9:20:12:(15), DuraSOP Elite 10:10:17:(20), DuraSOP Phos 4:26:12:(10). Вплив погодних умов на формування таких елементів продуктивності пшениці озимої, як маса зерна з колоса, кількість зерен в колосі і маса 1000 зерен, суттєво перевищував досліджувані чинники в обох сортів. Формування елементів продуктивності за впливу досліджуваних добрив залежало від сортів і по-різному проявлялося в різних погодних умовах. Добрива DuraSOP не мали суттєвої різниці у впливі на кількість і масу насіння з колосу у сорту Богдана порівняно з контролем у посушливих умовах, але маса насіння з колоса суттєво зросла порівняно з контролем (від 1,67 до 1,74–1,78 г) за сприятливих умов, тоді як кількість зернівок суттєво не різнилася. Форма добрив у припосівне внесення у сорту Самурай немала істотного впливу, оскільки за посушливих умов формувалося 1,17–1,21 г зерна в колосі, а за сприятливих 1,47–1,49 г, що суттєво не відрізнялося від контролю (нітроамофоска). Застосування DuraSOP ActiBION дозволило збільшити кількість продуктивних стебел на момент збирання на 8,4% порівняно з

контролем і на 7,7% у сорті Богдана при застосуванні DuraSOP Phos. Сорт Самурай слабше реагував на повільнодіючі добрива, тому суттєва різниця була лише у варіанту DuraSOP Phos коли кількість продуктивних стебел. За різностороннього впливу на формування елементів продуктивності всі досліджувані повільнодіючі добрива суттєво впливали на формування врожаю зерна у сорту Богдана – в середньому урожайність на цих варіантах становила від 6,58 до 7,03 т/га (приріст 0,27–0,72 т/га), тоді як на контрольному варіанті формувалося 6,31 т/га зерна. В той же час у сорту Самурай приріст від заміни нітроамофоски на повільнодіючі форми добрив становив 0,11–0,31 т/га, тобто суттєве збільшення урожайності було лише за застосування DuraSOP Phos, що дозволило отримати 6,80 т/га зерна, тобто приріст становив 4,8 % від контролю (6,49 т/га). Використання повільнодіючих добрив також дозволило збільшити вміст білку в зерні на 0,3–0,5 %, що в цілому є несуттєвим приростом, але в окремих випадках дозволяє підвищити клас зерна при реалізації.

Сортова реакція на різне співвідношення макроелементів у добривах для припосівного внесення є одним із елементів технології, які мають високий вплив на продуктивність пшениці та її розвиток на початкових етапах, тому використання ефективних форм дозволяє підвищити врожайність до 11,4% порівняно з типовими комплексними добривами.

Ключові слова: урожай, вміст білку, густина стояння, сорт, маса 1000 зерен